

2. KAPITOLA

Když se vojenské jednotky po válce navrátily ze zámoří, republikánský prezidentský kandidát Warren G. Harding sliboval „návrat k normálnímu životu“, čímž zahájil jedno z nejkonzervativnějších období amerických dějin. Jeho vládu však zaplavila aféra Teapot Dome, která odhalila, že ministr vnitra je podplacen společností Big Oil, která drancuje veřejné pozemky. A nakonec se ukázalo, že 20. léta 20. století budou desetiletím směělých kulturních experimentů smíšených s politickým konzervatismem: stará kultura nedostatku versus nová kultura hojnosti. Toto období bylo pokřtěno jako „bouřlivá dvacátá léta“.

Morální reformátoři se obávali, že američtí vojáci, jakmile objevili něco, co mnozí nazývali „francouzskými způsoby“, zatíží svou nově vzniklou zálibou v orálním sexu a následnými přenosnými chorobami nevinné americké dívky. Nemravní Francouzi se koneckonců nabídli, že pro americké vojáky vybudují nevěstince podobné těm, které sloužily jejich vlastním bojujícím mužům, na základě představy, že se díky tomu udrží zdravotní standardy a morálka. Americké úřady však tvrdošíjně odmítaly. A doma moderní morální křižáci využívali válečných obav k uzavírání čtvrtí červených lampiček po celé zemi, zaháněli prostitutky do ilegality a nutili je tak k hledání ochrany mezi gangstery a pasáky.

V roce 1919 byl schválen osmnáctý dodatek, který zakazoval výrobu a prodej alkoholu ve Spojených státech. Tuto reformu vydatně podporovala především ženská protialkoholická hnutí, podpořily ji některé protestantské sekty, znovuzrozený Ku Klux Klan a někteří progresivisté. Alkohol však – podobně jako u války proti drogám později v tomto století – zůstal celkem běžně dostupný všem, kdo po něm prahli, a válka proti alkoholu skončila tím, že vedla k fantastickým ziskům nové vrstvy kriminálních živlů, mezi nimiž převažovaly italské, irské a židovské přistěhovalecké gangy.

Smedley Butler byl svědkem toho nejhoršího násilí první světové války i korupce, jež následovala. Ale nyní, kdy měl od armády volno, byl přidělen na ulice Filadelfie. Butler zavřel celkem šest stovek lokálů, které prodávaly alkohol bez licence – včetně dvou, kterým nadržovala městská elita, která Butlera také následně nechala vyhodit. „Úklid Filadelfie,“ napsal, „byl náročnější než všechny bitvy, které jsem kdy bojoval.“

K dalším represivním stránkám nového amerického života patřily reformy zákonů o přistěhovalcích, které uvalovaly přísné kvóty na imigranty z jižní a východní Evropy a zcela zakázaly přistěhovalce z Japonska, Číny a východní Asie.

Poválečnou Ameriku zaplavil antisemitismus. Řada lidí spojovala židy s komunismem a radikalismem. Jiní si mysleli, že židi uplatňují až příliš velký vliv v Hollywoodu, obchodě i akademickém světě. Harvard osekal přijímání židovských studentů z 28 % v roce 1925 na 12 % v roce 1933. Další přední univerzity jeho příklad brzy následovaly.

Další přijatá opatření se týkala „nežádoucích osob“. V roce 1911, ještě jako guvernér New Jersey, nadšený přívrženec eugeniky Woodrow Wilson podepsal zákon, který povoloval sterilizaci vězňů, epileptiků a slaboduchých. Během následujících desetiletí bylo sterilizováno asi šedesát tisíc Američanů, z nich více než třetina z Kalifornie. Stát se zvláště zaměřoval na sexuální aktivní ženy. Budoucí německý vůdce Adolf Hitler tento vývoj v USA pozorně sledoval a prohlásil, že některé své strategie „nadřazené rasy“ založí na amerických modelech, které opěvoval, ale kritizoval za to, že nebyly dotaženy do konce. To on je dotáhl dále. Mnohem dále.

V letech 1920 až 1925 se tři až šest milionů Američanů přidalo do řad rasistů, antisemitů, antikatoického Ku Klux Klanu, který ovládal politiku v Indianě, Coloradu, Oregonu, Oklahomě a Alabamě a vyslal stovky svých delegátů na demokratické shromáždění roku 1924. Podivuhodným faktem je, že v roce 1925 přihlíželo čtvrt milionu lidí tomu, jak Washingtonem, D. C., pochoduje a manifestuje pětaticet tisíc členů Ku Klux Klanu.

Srdcem země se rozlévala nenávisť. Henry Fonda, budoucí filmová hvězda, vzpomínal, jak ve čtrnácti letech sledoval z tiskárny svého otce v nebraském městě Omaze lynčování: „Byl to nejpříšernější pohled celého mého života. Uzamkli jsme tiskárnu, sešli dolů a mlčky dojeli domů. Ruce

jsem měl zpoceně a v očích slzy. Jediné, na co jsem byl schopen myslet, byl ten černošský mladík, jak se houpe na konci lana.“

Podobný osud čekal další stovky Afroameričanů. Lynčování, často všeobecně inzerováno předem, připomínáno na pohlednicích a zvukových nahrávkách, se proměnilo ve zvrácené rituály znesvěcení plné trhání na kusy, kastrací a schovávání částí těla jako suvenýrů.

Množily se také provinční biblické instituty. Rozšiřoval se antiintelektualismus. V roce 1925 byl obžalován, odsouzen a pokutován učitel z Tennessee jménem John Thomas Scopes za to, že ve škole vyučoval Darwinovu evoluční teorii.

První světová válka vedla k nadvládě USA a Japonska, které se staly jejími faktickými vítězi. Americe přinesla bezpříkladnou konspiraci bankéřů, podnikatelů a vládních činitelů, jejímž cílem bylo napravit ekonomiku a zaručit zisky. V roce 1925 produkovaly USA přes 70 % světové ropy, která poháněla spojenecká válečná námořnictva, letectva, tanky a další motorizovaná vozidla. New York vystřídal Londýn v pozici centra světového hospodářství. Velikost americké ekonomiky zcela zastínila své nejbližší rivaly.

Lidé bez iluzí a plni cynismu z brutální války lačnili po užívání si života více než kdy dřív.

Zavládly nový materialismus založený na úvěrech, rádio, filmové paláce a zlatý věk reklamy, která zdokonalila kapitalistickou uměleckou formu manipulování nejen s nadějemi a fantaziemi spotřebitelů, ale také s jejich obavami a nejistotou. Henry Ford prodal 15 milionů modelů T, než v roce 1927 přešel na módnější model A.

Značně se rozšířila obliba jazzu, jehož kořeny sahaly na afroamerický Jih. Holky, petting, lokály s alkoholem, Harlemská renesance, sporty a divoké nové filmy – to nyní bylo vidět na každém rohu.

Na scénu přišli také buřičští mladí spisovatelé. Objevil se nový expresionismus v dílech E. E. Cummingsa, Johna Dos Passose, T. S. Eliota, Ernesta Hemingwaye, Ezry Pounda, Williama Faulknera, Lawrencea Stallingse, Sinclaira Lewise, Eugena O'Neill, Willy Catherové, Langstona Hughese nebo Daltona Trumba. Řada z nich, v zoufalství z plytkosti americké kultury, přesídlila do Evropy.

F. Scott Fitzgerald v roce 1920 napsal: „Byla tu nová generace..., která vyrostla do světa, kde byli všichni bohové mrtvi, všechny války byly

vybojovány, veškerá důvěra v člověka byla otřesena.“ Gertrude Steinová, lesbická spisovatelka žijící v Paříži, řekla Hemingwayovi a jeho opilým přátelům: „Všichni jste mladí lidé, kteří sloužili ve válce. Jste ztracená generace.“

V průběhu roku 1920 se prosperita stále více zakládala na tom nejnejistějším základě: bezpříkladném vypůjčování, masivních spekulacích a německých válečných reparacích. Zemědělství bylo po celé desetiletí zbídačeno. Výroba automobilů a výstavba silnic se zpomalovaly. Investic do bydlení ubývalo a rychle se prohlubovala propast mezi bohatými a chudými. Kapitál se přetahoval o výnosná spekulativní odbytiště.

Aby napomohl splácení německých válečných reparací, německý ministr zahraničí Walther Rathenau, přední židovský průmyslník, rozšířil ekonomické, diplomatické, a dokonce i vojenské vazby s komunistickým Ruskem – vytvářeje tak most mezi dvěma národy, které byly vynechány z Versailleské smlouvy –, aby dal znova dohromady jejich válkou zrušené společnosti. To rozzuřilo nejen Anglii a Francii, ale také členy německých násilnických pravicových Freikorps, kteří byli již dost rozlíčení z toho, že Německo musí platit reparace. V roce 1922 Rathenaua zavraždili.

Německá ekonomika trpěla inflací, která neměla v dosavadních dějinách obdoby. Plná kolečka bezcenných německých marek se používala jako palivo.

V roce 1923 již nedokázalo ožebračené Německo splácet reparace Francii a Británii, které na oplátku na americké vládě žádaly o odpuštění miliardových válečných dluhů. „Rozhodně ne,“ odpověděl spartánský, nový republikánský prezident Calvin Coolidge.

Roku 1924 již evropské ekonomiky balancovaly na pokraji zhroucení. Tehdy, a o čtyři roky později nanovo, komise bankéřů a podnikatelů, vedené Morganem a jeho spojenci, sestavovaly plány pro ekonomické zotavení Německa, které by zaručilo pokračující – ač o něco zvladatelnější – placení reparací. V podstatě to bylo tak, že USA půjčovaly peníze Německu, aby mohlo platit reparace Francii a Británii, které potom tyto peníze použily ke splácení válečných dluhů USA. Bankéři bohatli, lidé zůstávali chudí., Přestože platilo ohromné reparace, v roce 1933 dlužilo Německo spojencům více než v roce 1924. A právě v tomto klimatu ekonomické krize na Západě a komunistické revoluce na Východě se zrodil nový netvor jménem nacismus.

Odděleně a stranou od Německa v Itálii v roce 1922 převzal moc Benito Mussolini a jeho fašisté a začali decimovat komunisty v krvavých pouličních potyčkách.

A jak se rok 1925 chýlil ke konci, Morganova banka půjčila Mussoliniho vládě 100 milionů dolarů na splacení italských válečných dluhů Británii. Morganovi dělala Mussoliniho represivní politika proti dělnictvu velikou radost.

V roce 1923 se do města Mnichova přihnali nacisté – pod vedením desátíka z první světové války Adolfa Hitlera. K jeho stoupencům patřili váleční veteráni, kteří nebyli schopni přizpůsobit se civilnímu životu, dožadovali se šance potlačit komunistické vzpoury a později tvořili páteř Hitlerových úderných jednotek. Za svou účast na nezdařeném puči strávil Hitler devět měsíců ve vězení, takže měl čas své plány ještě zdokonalit. Jeho řvavé výroky, že německá armáda vyhrála válku, jen aby dostala ránu do zad od domácích politiků, si získávaly stále více přívrženců. Růst jeho popularity se ještě uspil, když v roce 1929 centrální bankéři nakráčeli rovnou do nenadálé katastrofy: Velké hospodářské krize.

Montagu Norman, v letech 1920 až 1944 guvernér soukromé Bank of England, byl paranoidní antikomunista a antisemita, který cestoval zásadně inkognito, aby se vyhnul atentátům. Požádal guvernéra newyorské federální rezervní banky o zvýšení úrokových sazeb, aby zpomalil prudce stoupající spekulace s akciemi na Wall Streetu. Ironickým faktem bylo, že o dva roky dříve právě Norman pomáhal přesvědčit předchozího guvernéra ke snížení sazeb, které podnítilo orgie spekulací, jež nyní systémem otrásaly. Morganův starší společník Thomas Lamont považoval Normana za „nejmoudřejšího člověka, se kterým se kdy setkal“.

Ale americká burza, podobně jako v roce 2008, odvedla své peníze a úvěry od výroby ke spekulaci, půjčovala si až do nejzazších mezí, aby mohla vyrábět hospodářství pro co největší zisky.

Když anglické a americké banky zvýšily své sazby, světové úvěry se rychle zpřísnily a americké banky, „příliš velké, než aby selhaly“, začaly panikařit. Velké banky v Rakousku a Německu je následovaly.

Krach skoncoval s americkými půjčkami Německu. A v zimě 1931–1932 se německý průmysl definitivně zhroutil. Nezaměstnanost přeletěla hranici třiceti procent a miliony rozhněvaných lidí se ocitly na ulicích. Kapitalisté

a konzervativní politici měli obavy z hrozícího komunistického převratu, a tak vládnoucí třídy pozvaly do vlády Hitlera, nejradikálnějšího německého antikomunistu. Přestože dosud zastupoval radikální, menšinovou stranu, v lednu 1933 se Hitler stal německým kancléřem.

Ve svých strhujících projevech zabrnkal Hitler na citlivou strunu mnoha Němců, když jim přislíbil něco, na co si již sotva vzpomínali: hrdost.

Hitlerův vzestup k moci však následovaly zmatky, když záhadně vyhořel německý národní parlament, Říšský sněm. Hitler pohotově obvinil komunisty a řada z nich skončila v koncentračních táborech.

Hitler rychle zahájil masivní program opětovného vyzbrojování, se kterým vystoupil na veřejnost v roce 1935. A jakmile se jeho ministrem hospodářství stal Hjalmar Schacht, získal zásadní bankovní úvěry od Montagu Normana, jenž roku 1934 řekl jednomu partnerovi: „Hitler a Schacht jsou v Německu baštami civilizace... Bojují válku našeho společenského systému proti komunismu.“

Řada amerických bankéřů s tím souhlasila, svému příteli Schachtovi důvěřovala a doufala, že Hitler splatí aspoň část reparací a rovněž rozdrtí německé komunisty.

Také Amerika se nacházela v hluboké krizi. Republikán Herbert Hoover nyní usiloval o zmírnění Velké deprese bezvýsledně.

Přes dvacet, možná až čtyřicet tisíc rozezlených amerických veteránů známých jako „Bonus Army“ napochodovalo do Washingtonu s požadavkem odměn za službu ve válce, které se až do roku 1945 neměly vyplácet. Postavili si stanové město na Anacostia Flats ve Washingtonu. Vzali s sebou své ženy a děti. Žili v souladu s vojenskou disciplínou: s každodenním apelem a přísným zákazem alkoholu.

Svou podporu jim přijel vyjádřit i generál Smedley Butler. „Vím, díky komu v této zemi stojí za to žít!“ řekl jim. „Je to díky vám, chlapi. Podívejte, zatraceně mě šťve, že o vás tolik lidí mluví jako o ‚pobudech‘. Bože, v letech 1917 a 18 vám pobudové neříkali. Ujišťuji vás, že tohle je největší demonstrace amerikanismu, jakou jsme kdy zažili. Čistého amerikanismu.“ Zaplavil ho dav veteránů, kteří si s ním chtěli promluvit. Až pozdě do rána s nimi seděl v jejich stanech, naslouchal jejich příběhům o ztraceném zaměstnání, zoufalých rodinách a starých válečných zraněních.

Když se demonstranti střetli s místní policií, prezident Hoover nařídil generálu Douglasu MacArthurovi opět nastolit pořádek. Ten byl přesvědčen, že Bonus Army je předvojem komunistického převratu, a tak – a nebylo to v jeho legendární kariéře poprvé ani naposledy – neuposlechl prezidentových rozkazů a vyrukoval proti veteránům s tanky, bajonety a slzným plynem.

MacArthur, k jehož pobočníkům patřili budoucí generálové Dwight Eisenhower a George Patton, pronásledoval prchající veterány přes řeku a jejich provizorní městečko podpálil. Poprvé se tak od občanské války stalo, že američtí vojáci vědomě napadli jiné americké vojáky.

Ale když Bonus Army pochodovala dalšího roku do Washingtonu znova, v Bílém domě již seděl jiný prezident a ten vyslal první dámu Eleanor Rooseveltovou, aby pomáhala servírovat veteránům kávu a tři teplá jídla denně. Jeden z veteránů poznamenal: „Hoover poslal armádu, Roosevelt poslal svou manželku.“ O několik dní později se Bonus Army rozhodla rozejít. Nový prezident dal mnoha veteránům práci v programu Civilian Conservation Corps.

Ve svém slavném inauguračním projevu v březnu 1933 Franklin Delano Roosevelt povzbudil národ prohlášením, že „jediné, čeho se musíme bát, je vlastní strach“. A v tom se skrývala stručná charakteristika celého jeho mimořádného života. Ve skutečnosti musel čelit pohromě. Nezaměstnanost dosahovala 25 %. Hrubý národní produkt poklesl o polovinu. Farmáři přišli o 60 % svých příjmů. Průmyslová výroba o 50 % poklesla. V letech 1930 až 1932 se zhroutilo 20 % amerických bank. Ve všech městech stály fronty na chleba, který měl nakrmit hladovějící. Lidé bez domova bloumali po ulicích a spali v obrovských městech z chatrčí, kterým se říkalo „Hoovervilles“. Neexistovala žádná záchranná síť, která by by zoufalcům pomáhala. Bída byla všudypřítomná.

Roosevelt sjednotil Američany okolo poselství inkluze – v protikladu k Hitlerovi. „Míra zotavení,“ říkal, „závisí na tom, v jakém rozsahu dokážeme využít sociální hodnoty ušlechtlejší než jen pouhý peněžní zisk.“

V tomto duchu vyzýval také k „přísnému dozoru nad veškerým bankovníctvím a úvěry a investicemi“ a ke „konci spekulací s penězi jiných lidí“. Zavedl Nový úděl (New Deal). A přestože mohl znárodnit banky, aniž by kdo cokoli namítl, rozhodl se pro daleko konzervativnější postup. Vyhlásil čtyřdenní státní svátek, hned první den strávený v úřadě se poradil s předními

Franklin Delano Roosevelt a Herbert Hoover na cestě do amerického Kapitolu na Rooseveltovu inauguraci, 4. března 1933. Jeho inaugurace vzbudila velký optimismus. Will Rogers okomentoval první dny Rooseveltova úřadování takto: „Kdyby podpálil Kapitol, provolávali bychom mu slávu a volali: ‚Dobře, aspoň něco jsme dokázali zažehnout.‘“

bankéři státu a podepsal zákon Emergency Banking Act, který sestavili z větší části sami bankéři. Bankovníctví bylo v podstatě vzkříšeno, a to bez radikálních změn. A přestože byl obviňován z toho, že zradil svou třídu, Roosevelt paradoxně zachránil kapitalismus před samotnými kapitalisty.

Roosevelt, který si uvědomoval selhání nespoutaného kapitalismu, nyní uvolnil moc federální vlády. Za prvních sto dní úřadování přijal zákony, které založily vládní organizace Agricultural Adjustment Administration, jež zachránila zemědělství, Civilian Conservation Corps, která dala mladým mužům práci v lesích a parcích, Federal Emergency Relief Administration, jež poskytla federální pomoc státům, Public Works Administration, která koordinovala projekty veřejných staveb velkého rozsahu, a National Recovery Administration (NRA), jež podporovala ekonomické zotavení, a navíc

Run na banku, únor 1933. V letech 1930 až 1932 zkrachovala jedna pětina amerických bank. V době Rooseveltovy inaugurace bylo bankovníctví po celé zemi naprosto zmrzačeno nebo výrazně limitováno.

k tomu i Glass-Steagallův zákon, který oddělil investice a komerční bankovníctví a ustanovil federální pojištění bankovních vkladů.

Zrušil také prohibici a řekl k tomu: „Myslím, že je nejvyšší čas dát si pivo.“

Roosevelt se obklopil týmem vizionářů. Byl mezi nimi Rooseveltův hlavní poradce Harry Hopkins, šéf vládního výboru National Youth Administration Aubrey Williams, Rexford Tugwell, Adolf Berle nebo ministr vnitra Harold Ickes. Patřila k nim i impozantní Frances Perkinsová, americká ministryně práce a vůbec první žena, která se kdy ocitla v americkém kabinetu. Tomuto týmu se začalo říkat New Dealers.

Jedním z jejich prominentů se stal Henry A. Wallace, mladý genetik z Iowy. Pocházel z republikánské zemědělské rodiny, která tamější zemi obdělávala od nepaměti. Jeho otec Harry sloužil jako ministr zemědělství za prezidentování Warrena Hardinga a Calvina Coolidge.

Roosevelt řekl Wallaceovi, aby podnikl jakékoli kroky potřebné k nápravě zdevastovaného zemědělského odvětví státu. Jeho řešení byla kontroverzní: Aby zastavil nadvýrobu, zaplatil farmářům, aby zničili 25 % úrody bavlny, která byla ještě v zemi. Nařídil také porazit 6 milionů set. Přestože zajistil, aby ministerstvo zemědělství rozdělilo velkou část vepřového, sádla a mýdla potřebným Američanům, rozzuření farmáři ho nyní napadali. Rozhodl se svůj program obhájit v rozhlasu. Pod názvem „Deklarace vzájemné závislosti“ předložil národu tuto filosofii: „Ničím neřízený tlak na drsný individualismus měl možná své ekonomické ospravedlnění v dobách, kdy jsme měli pro dobývání a osidlování celý Západ. Tato země se však dodnes naplnila a vyrostla. Už tu nejsou indiáni, abychom s nimi bojovali. ... Musíme razit nové cesty směrem k řízenému hospodářství, zdravému rozumu a společenské slušnosti.“

Wallaceův plán nakonec zafungoval výborně. Ceny bavlny se zdvojnásobily. Příjmy zemědělců stouply v letech 1932 až 1936 o 65 %. Ceny kukuřice, pšenice a vepřového se stabilizovaly. A z farmářů se stali Wallaceovi nejvěrnější zastánci.

Jako člověk, jenž strávil celé roky zdokonalováním odrůdy hybridní kukuřice a který věřil, že dostatek zásob potravin je nezbytnou podmínkou světového míru, byl Wallace zděšen nešťastnými zprávami o jeho politice: „Zaorání 10 milionů akrů bavlny a porážka 6 milionů selátek v září 1933 nebyly činy idealismu v duševně zdravé společnosti. Bylo to jednání z nouze, které se stalo nezbytným kvůli téměř šílenému nedostatku státnictví ve světě v období let 1920 až 1932.“

Veřejnost, která obviňovala podniky z toho, že zavínyly Depresi, přivítala Roosevelta s velkým nadšením a nadějí, že dokáže nastartovat obnovu. Ale Roosevelt byl hádankou, když jednou vedl kampaně jako velký vládní liberál, který vytahoval jeden nový vládní program za druhým, a jindy jako konzervativce, který přemýšlí o každém dolaru. Část lidí ho považovala za socialistu následujícího tradici Eugena Debse / Normana Thomase. Jiní ho měli za fašistu nebo korporativistu, který podporuje fúzi státu a moc korporací. Jeho program průmyslového zotavení NRA reguloval výrobu, konkurenci a minimální mzdové tarify, z čehož část zaváněla italským fašismem.

(NAHOŘE) Mužstvo Civilian Conservation Corps (CCC) pracuje v idážském státním lese Boise. (DOLE) Přidavači Public Works Administration (PWA) nosí stavební bloky na výstavbu střední školy v New Jersey. PWA a CCC byly součástí Rooseveltova ambiciózního plánu obnovy, který předložil již během prvních sto dní v úřadu.

Ve skutečnosti byl však Roosevelt spíše pragmatik než ideolog. Nicméně velký byznys mu neporozuměl. Otevřené odporování Wall Streetu přispívalo k jeho chytré politice, ale vedlo také k trvalému nepřátelství konzervativních republikánů, kteří napadali jeho inflační politiku jako protiústavní. „Tiskárna na peníze,“ říkali tomu. A co hůř, Roosevelt odvedl USA od zlatého standardu. Obětoval zahraniční obchod a jeho zisky, aby povzbudil domácí zotavení. Také podnikl kroky k redukci již tak dost malé armády čítající 140 000 mužů.

V roce 1934 znova vstoupil na scénu vysloužilý generál Smedley Butler, když předložil šokující informace speciálnímu Sněmovnímu výboru pro neamerickou činnost.

Protirooseveltovské oligarchy, včetně Jacka, syna J. P. Morgana, a zámožného obchodnického klanu du Pontů, Butler obvinil z toho, že se ho snažili přesvědčit, aby vedl povstání zoufalých veteránů, jehož cílem mělo být svrhnutí Roosevelta z jeho úřadu.

Tisk to zcela zavrhl jako „Business Plot“ – spiknutí byznysu, paranoidní komplot. V čele stál magazín *Time* Henryho Lucea. Jenže když si vyslechl Butlerovo svědectví, sněmovní výbor, jemuž předsedal budoucí předseda Sněmovny John McCormack z Massachusetts, oznámil, že se mu všechna relevantní tvrzení generála Butlera podařilo ověřit a došel k závěru, že pokusy o založení fašistické organizace ve Spojených státech „byly projednávány, byly plánovány a mohly být i uskutečněny, kdyby to finanční podporovatelé považovali za vhodné.“

Výbor se kupodivu rozhodl, že řadu ze zapletených osob – včetně neúspěšného prezidentského kandidáta z roku 1928 Ala Smitha, Thomase Lamonta od Morgana, armádního generála Douglase MacArthura, různých vysoce postavených vedoucích pracovníků korporací, bývalého velitele Americké legie nebo vedoucího NRA – k podání svědectví nevyzve. Divoké a děsivé vyhlídky na fašistický převrat byly zpopularizovány ve veleúspěšném románu držitele Nobelovy ceny Sinclaira Lewise *U nás se to stát nemůže*, který popisoval sérii událostí podobných těm, o nichž vypovídal Butler.

Později se podobná zápletka objevila v rovněž velmi populárním filmu Franka Capry *To je John Doe*.

Al Smith, jenž se stal řečníkem pravicové Americké ligy svobody, Roosevelt ostře kritizoval. „Může být jen jedině hlavní město, Washington, anebo

Moskva. ... Může být pouze buď čistý, ryzí, čerstvý vzduch svobodné Ameriky, anebo smrdutý dech komunistického Ruska. Může být jen jediná vlajka, hvězdy a pruhy, anebo prapor bezbožného Sovětského svazu.“

Přestože média mohla brát výslechy Smedleyho Butlera na lehkou váhu, Morganovo impérium a čtyři bratři du Pontové byli skutečně přizváni ke svědectví na jednom z nejpozoruhodnějších slyšení v Kongresu v amerických dějinách: slyšení senátního výboru vyšetřujícího muniční průmysl a vedného pokrokovým republikánem Geraldem Nyem ze Severní Dakoty. Cíl: válečné kšeftaření nepředstavitelného rozsahu a tajná spolupráce s německým nepřitelem za první světové války.

Nye, který tušil, že se blíží další válka, podporoval znárodnění válečného průmyslu a zvýšení daně z příjmu nad deset tisíc dolarů na 98 % v den, kdy válka začne. Vyšetřování dosáhlo svého vrcholu počátkem roku 1936, kdy byly předvolány Morganovo impérium a další firmy z Wall Streetu.

Byla pravda, že Morgan a další podniky tlačily USA do války kvůli náhradě ohromných sum, které propůjčily spojencům? Morgan jr. společně s Thomasem Lamontem a dalšími partnery to zavrhnul jako fantastickou smyšlenku a prohlásil, že vstup USA do první světové války by pro ně nepředstavoval žádnou materiální výhodu, protože americké podniky prosperovaly již díky tomu, že zásobovaly spojence.

Jeden skeptický senátor se bankéřů zeptal: „Myslíte si, že Velká Británie by své dluhy splatila, kdyby válku prohrála?“ Jeden z bankéřů odpověděl: „Ano, i kdyby válku prohrála, zaplatila by.“ Ale my se musíme ptát: Opravdu by zlomená a zkrachovalá Británie své dluhy splatila?

Třebaže se Nyeovi a jeho komisi válečné čachrování nepodařilo zastavit, podařilo se jim informovat veřejnost a také vytáhnout na povrch další znepokojivou otázku, která dodnes trápí historiky: Jak to bylo s příspěvkem amerických podniků do německé ekonomické a válečné revitalizace.

Druhá světová válka je dodnes jedním z nejheroičtějších období v americké historii i mytologii. Moderní mediální průmysl knih, televizních show a filmů jako *Zachraňte vojína Ryana* aplauduje přispění Ameriky k porážce Hitlerova nacistického režimu. Všichni však ignorují, zapomínají nebo přehlížejí skutečnost, že řada prominentních amerických byznysmenů i občanů – hnaných chamtivostí, ale někdy i sympatiemi s fašismem – třetí říši vědomě napomáhala.

Republikánský senátor Gerald Nye ze Severní Dakoty vedl v roce 1934 výslechy amerického zbrojního průmyslu, které odhalily hanebné praktiky a obrovské válečné zisky amerických společností vyrábějících munici. „Výbor den co den poslouchal muže, kteří se snažili obhajovat jednání, jež z nich nedělalo nic jiného než mezinárodní podvodníky, kteří ohýbali záda jen pro svůj zisk, když vyzbrojovali svět, aby mohl bojovat sám proti sobě,“ řekl. K usvědčujícím podrobnostem, které při těchto slyšeních vyšly najevo, patřil fakt, že americké zbrojní společnosti pomáhaly opět vyzbrojit nacistické Německo.

IBM vedená Thomasem Watsonem získala na počátku 20. let rozhodující podíl v německé firmě Dehomag, který si ponechala i poté, když se moci chopili nacisté.

V den svých pětasedmdesátých narozenin v roce 1937 přijal Watson Velký kříž Řádu německé orlice za pomoc, kterou poskytla německá pobočka IBM vládě při tabelování výsledků sčítání lidu s pomocí stroje na zpracování dřevných štítků. Tato technologie se později velmi osvědčila, mimo jiné při identifikaci židů a ještě později při organizaci včasných odjezdů vlaků do Osvětimi.

Alfred Sloan z General Motors pomáhal prostřednictvím své německé pobočky Adam Opel v ještě větším rozsahu, když vyráběl auta a dopravní prostředky pro německou armádu. V předvečer německé invaze do Polska Sloan řekl, že jeho společnost je příliš velká, než aby ji ovlivnila nějaká „malicherná mezinárodní rozepře“.

Německá pobočka Henryho Forda vyráběla vozový park válečných vozidel po celou válku, a to s požehnáním mateřské společnosti v Michiganu. Sám